

Η ΘΕΩΡΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Α) ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

- I. Τα δευτερόκλιτα επίθετα (δηλαδή, αυτά που στο αρσενικό γένος έχουν κατάληξη –ος, π.χ. σοφός) έχουν, **εφόσον είναι ομαλά**, τις εξής καταλήξεις:
1. Στον Συγκριτικό Βαθμό λήγουν σε –οτερος ή –ωτερος.
 2. Στον Υπερθετικό Βαθμό λήγουν σε –οτατος ή –ωτατος.
- Βάζουμε **ω**, όταν η παραλήγουσα στον θετικό βαθμό του αρσενικού γένους είναι βραχεία συλλαβή. Π.χ. σοφός-σοφώτερος-σοφώτατος, νέος-νεώτερος-νεώτατος, χαλεπός¹-χαλεπώτερος-χαλεπώτατος.
- Βάζουμε **ο**, όταν η παραλήγουσα στον θετικό βαθμό του αρσενικού γένους είναι φύσει μακρά συλλαβή ή θέσει μακρά συλλαβή.
- Ως **φύσει μακρά** συλλαβή θεωρείται η συλλαβή που περιέχει:
- α)** τα μακρά φωνήεντα, δηλαδή το η και το ω (π.χ. ξηρός, πτωχός)
- β)** δίφθογγο (π.χ. αι, δίκαιος)
- Ως **θέσει μακρά** συλλαβή θεωρείται οποιαδήποτε συλλαβή ακολουθείται είτε από δύο ή τρία συνεχόμενα σύμφωνα (π.χ. τερπνός², **σεμνός**), είτε από διπλό σύμφωνο (δηλαδή, ζ, ξ ή ψ), π.χ. ἔνδοξος.
- II. Τα τριτόκλιτα επίθετα που λήγουν σε –υς (π.χ. βαρύς, **όξύς**) παίρνουν τις εξής καταλήξεις:
1. Στον Συγκριτικό Βαθμό λήγουν σε –υτερος. Π.χ. βαρύτερος, **όξύτερος**.
 2. Στον Υπερθετικό Βαθμό λήγουν σε –υτατος. Π.χ. βαρύτατος, **όξύτατος**.
- III. Τα τριτόκλιτα επίθετα που λήγουν σε –ης (π.χ. σαφής) παίρνουν τις εξής καταλήξεις:
1. Στον Συγκριτικό Βαθμό λήγουν σε –εστερος (σαφέστερος)
 2. Στον Υπερθετικό Βαθμό λήγουν σε –εστατος (σαφέστατος)
- IV. Ομοίως, και στα τριτόκλιτα επίθετα που λήγουν σε –ων (π.χ. σώφρων), για να σχηματίσουμε τον Συγκριτικό και τον Υπερθετικό βαθμό, γράφουμε την γενική ενικού (**σώφρον**-ος) και, αφού αφαιρέσουμε την κατάληξη –ος, προσθέτουμε την κατάληξη –εστερος για τον Συγκριτικό Βαθμό (σωφρονέστερος) και –εστατος για τον Υπερθετικό Βαθμό (σωφρονέστατος).

¹ χαλεπός= δύσκολος, επώδυνος(=που συνοδεύεται από πόνο), επίπονος(=που απαιτεί πολύ κόπο)

² τερπνός= ευχάριστος

Β) ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ο **Θετικός Βαθμός του επιρρήματος** σχηματίζεται με την προσθήκη της κατάληξης **–ως**, αφού πρώτα αφαιρέσουμε την κατάληξη **–ος** από το θέμα του αρσενικού γένους στον Θετικό Βαθμό.

Π.χ. **σοφῶς, δικαίως, σαφῶς, σωφρόνως.**

Στα τριτόκλιτα επίθετα σε –υς (π.χ. βαρύς, βαθύς), για να σχηματίσουμε το επίρρημα στον Θετικό Βαθμό, γράφουμε πρώτα την γενική ενικού του αρσενικού γένους του επιθέτου στον θετικό βαθμό (**βαρέος, βαθέος**) και, αφού αφαιρέσουμε την κατάληξη **–ος**, προσθέτουμε την κατάληξη **–ως** (**βαρέως, βαθέως**).

2. Ο **Συγκριτικός Βαθμός του επιρρήματος** ταυτίζεται(=είναι ίδιος) με την ενική αιτιατική του ουδετέρου γένους στον Συγκριτικό Βαθμό του αντίστοιχου επιθέτου.

Π.χ. **σοφώτερον, σαφέστερον, δικαιότερον, σωφρονέστερον.**

3. Ο **Υπερθετικός Βαθμός του επιρρήματος** ταυτίζεται(=είναι ίδιος) με την πληθυντική αιτιατική του ουδετέρου γένους στον Υπερθετικό Βαθμό του αντίστοιχου επιθέτου.

Π.χ. **σοφώτατα, σαφέστατα, δικαιότατα, σωφρονέστατα.**

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε τα παραθετικά επιρρημάτων και στους τρεις βαθμούς (Θετικό, Συγκριτικό και Υπερθετικό) των παρακάτω επιθέτων της Αρχαίας Ελληνικής: **σεμνός, τέλειος, εύτυχής.**
2. Να κλίνετε στον συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό σε όλες τις πτώσεις και των δύο αριθμών στο αρσενικό γένος τα παρακάτω επίθετα της Αρχαίας Ελληνικής: **ιερός, γενναῖος, ἀσθενής³.**

³ ἀσθενής= αυτός που δεν έχει σθένος(=δύναμη), ο αδύναμος